

LEDER

Af Henrik H. Brandt,
direktør for Idrættens
Analyseinstitut

Tanker om public service

Det er i orden, at Danmarks Radio står af rettighedsræset på sportsområdet. Den konklusion kan man drage af den norske økonom Harry Arne Solbergs forskningsartikel om sports tv og public service, som Idan introducerer i dette nyhedsbrev.

Harry Arne Solberg konkluderer, at det ud fra velfærdsøkonomisk teori er kritisabelt at lade de statslige medier dræne kassen på sportstransmissioner, som kommercielt tv akkurat lige så effektivt kan bringe ud til folket. Public service-stationer skal bruge kræfterne på at lave - ja, public service - i form af kvalitetsprogrammer, som kan bidrage til at hæve samfundets generelle dannelse niveau, for nu at sige det lidt højtravende.

Man kan kun være enig i, at det spareramte DR ikke nødvendigvis skal spille krudt på VM-slutrunderne i fodbold, men der er grund til at vente med bekymring på at se, hvordan DR uden en dedikeret journalistisk sportsdækning vil opfylde Harry Arne Solbergs - og dansk idræts - berettigede forventninger om en alsidig kvalitetsdækning i fremtiden. Sportsmassakren på dansk public service-tv bliver formentlig værre end en jagttager fra det sportsglade Norge kan forestille sig.

Polariseringen mellem ganske få underholdningsidrætter og det brede idrætsbillede bliver endnu mere udtalt i fremtiden, og dele af dansk idræt må indstille sig på
fortsættes...

Indhold:

- Profitinteresser udfordrer dansk golf
- Idræthistorisk årbog på nettet
- Fitness presser foreninger
- Idrætsarenaer fylder ikke sig selv
- Tv spilder penge på rettigheder
- Kommentar: Mere end idræthistorie
- Anmeldelse: Idræthistorisk årbog

Foto: Lene Esthove

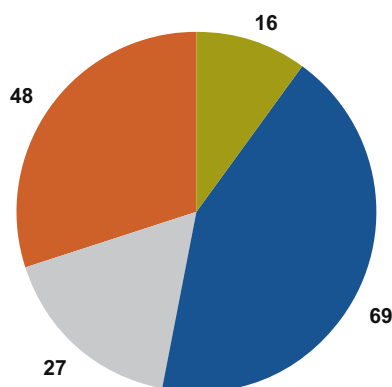
Profitinteresser udfordrer golfsporten i Danmark

Dansk golf kan på grund af stærkt stigende økonomiske interesser i sporten blive en hed idrætspolitisk slagmark, hvis golfboommet aftager.

Af Troels Paulsen og Henrik H. Brandt,
Idrættens Analyseinstitut

Golfsportens store popularitet som voksne danskeres foretrukne sportsgren under Danmarks Idræts-Forbund flytter i stigende grad magten fra de traditionelle golfklubber til private investorer.

Private golfbaner vinder frem

■ Kommunal ■ Privat
■ Medlemmer ■ Andet

Hvor golfsporten tidligere først og fremmest var drevet af velstillede entusiaster i landets golfforeninger, har der siden midten af 1990'erne stadigt oftere stået private forretningsinteresser bag nye golfanlæg.

Idan har som forundersøgelse til analytiker Kasper Lund Kirkegaards kommende ph.d-projekt 'Breddeidrættens kommercialisering - forening eller forretning' udarbejdet en statusartikel om golfsportens udvikling herhjemme.

Forundersøgelsen viser mange af de samme træk med pres på de traditionelle foreninger og samtidig en stigende segmentering af de kommercielle aktører mellem lavprisanlæg og luksusfaciliteter, som Kasper Lund Kirkegaard netop har beskrevet i Idans udgivelser om den kommercielle fitnessbranche (se side 4. Læs også kommentaren 'Når idræt bliver en vare' på idan.dk).

fortsættes...

DGU-klubbernes benyttede anlæg opgjort på ejerforhold ultimo september 2006.
Kilde: DGU's virksomhedsplan 2007-2009.

mediernes manglende interesse. Dansk idræt skal i højere grad levere varen selv – direkte til medlemmer, potentielle kommercielle partnere og sportsforbrugere.

Web-tv kan være et redskab som netop demonstreret ved VM i damefloorball i Frederikshavn. Det bliver spændende at se, om dansk idræt og idrættens nye marketingselskab Sport One formår at profilere idrætten i et fragmenteret mediebillede, hvor det sønderskudte DR kunne have været den perfekte partner for en meningsfuld satsning på nye medier, hvis...

Vi kigger også ind i en fremtid, hvor profitinteresser æder sig støt ind på foreningernes kerneområder – ikke bare på fitnessområdet, men også inden for den ekspanderende golfsport.

Men vi levner sandelig også plads til 'fortiden', idet vi holder premiere på Idans nye samarbejde med Dansk Idræthistorisk Forening, hvis idræthistoriske årbøger ofte har en forbløffende aktualitet i forhold til nutidens varme emner. Fremover kan idræthistoriske artikler kvit og frit søges og læses i elektronisk form i vidensbanken på idan.dk. Det er vel også en slags public service.

NYT FRA IND- OG UDLAND

Handlingsplan mod inaktivitet

Manglende fysisk aktivitet koster både i leveår og livskvalitet. Det bliver endnu engang understreget i Motions- og Ernæringsrådets nye rapport 'Fysisk inaktivitet - konsekvenser og sammenhænge', der samler den tilgængelige viden om fysisk aktivitets betydning for sundheden.

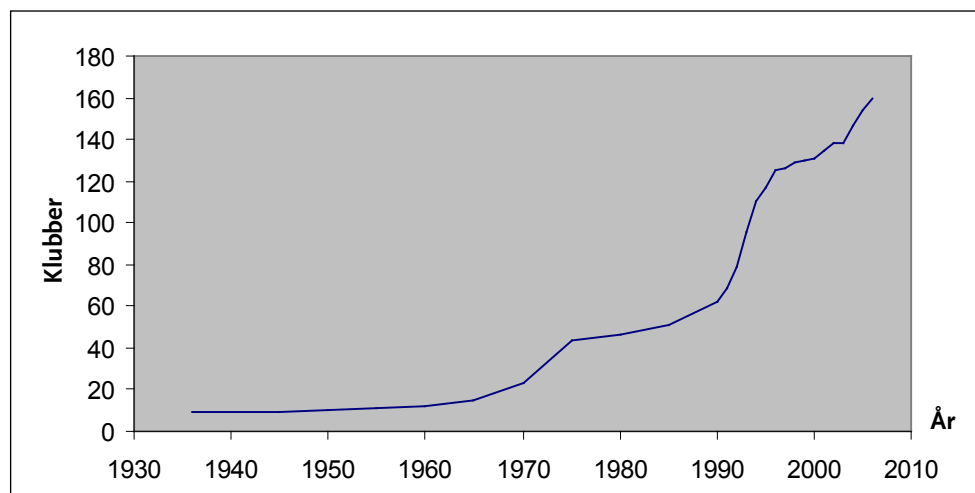
Således anslår rådet på baggrund af tidligere undersøgelser, at fysisk inaktivitet i gennemsnit koster 5-6 leveår og medfører 8-10 flere år med sygdom. Dertil kommer den ringere livskvalitet, som en dårligere fysisk mobilitet og styrke giver.

På den baggrund efterlyser Motions- og Ernæringsrådet en national handlingsplan, der kan øge det fysiske aktivitetsniveau hos de 30-40 procent af befolkningen, som bevæger sig for lidt.

Handlingsplanen skal have særligt fokus på målgrupper som socialt udsatte, etniske minoriter og svage ældre, der erfaringsmæssigt er mindre aktive og derfor mere udsatte end resten af befolkningen. Desuden skal fysisk aktivitet i langt højere grad tænkes ind i hverdagen, dvs. på arbejdspladserne, i skolerne og i byernes indretning.

Endelig understreger rådet, at der er brug for mere viden om, hvilke metoder der mest effektivt kan forebygge fysisk inaktivitet. Dette gælder både indsatser på individuelt niveau som på samfundsplan.

Antal klubber under Dansk Golf Union fra 1936 til 2006

DGU har især efter 1990 oplevet kraftig vækst i antallet af klubber. Kilde: www.dguplus.org.

Den hastige kommercialisering af golfsporten, som i dag tæller over 160.000 organiserede medlemmer i 170 klubber under Dansk Golf Union (DGU), skaber allerede i dag visse interessekonflikter, fordi DGU og unionens medlemsforeninger ikke altid har samme interesser som bane-ejerne med hensyn til banelejen, antallet af udefrakommende greenfee-spillere eller andre kommercielle aktiviteter på banen.

Ifølge DGU var 69 ud af 160 baner i 2006 privatejede, mens 16 var kommunale og 27 medlemsejede. De resterende 48 baner havde forskellige kombinationer af de tre nævnte ejerforhold. Dertil kommer 60-70 rene pay & play-baner uden tilknyttede foreninger samt det helt aktuelle investeringsboom i golfsporten, hvor der i 2007 er omkring 35 nye baneprojekter på forskellige stadier. De fleste nye baneprojekter er private og flere af dem af en skala, som er hidtil uset for dansk golf. Foruden disse projekter sker en opgradering af de eksisterende baneanlæg til flere huller.

Ny investeringstrend

En international trend, hvor golfanlæg benyttes som katalysator for udvikling af nye boligområder eller som lokkemad for salg af andele i feriebyer i luksusklassen med golf, wellness og moderne livsstil som slagord i salgsmaterialet, vinder i stigende grad indpas herhjemme. Nye ferieresorts som Palm City Golf & Family Resort i Frederikshavn eller Lübker Golf Resort på Djursland udgør private investeringer i milliardklassen, mens storkøbenhavnske baneprojekter som Ledreborg Palace Golf (åbner lørdag), Royal Golf Center eller GB4 Aps' projekt i Allerød/Farum er planer på et hidtil uset golfarkitektonisk ambitionsniveau.

De nye anlæg symboliserer en stigende segmentering af golfsporten i takt med sportens kommercialisering og stigende folkelige popularitet. I den ene ende af skalaen appellerer uforpligtende pay & play baner til (yngre) spillere uden midler til golfklubbernes ofte pebrede kontingenter, mens de nye luksusresorts eller eksklusive baneanlæg anlagt af berømte banearkitekter bidrager til at bevare sportens skær af statussymbol på grund af de luksuriøse faciliteter og høje indskud for medlemmerne.

Overmætning truer

Den stigende segmentering og kommercialisering af golfsporten er hidtil sket i relativ forståelse mellem golfsportens foreningsprægede traditioner og de private profitinteresser. 'Borgfreden' mellem golfklubberne og de private baneejere skyldes ikke mindst, at sportens medlemstilgang på 5-6 pct. om året kun har været mulig på grund af de private baneinvesteringer og den produktudvikling, som profitinteresserne har nødvendiggjort også på de foreningsdrevne anlæg.

Men allerede i dag er der tegn på overmætning af golfmarkedet visse steder i landet og på flere udenlandske markeder.

fortsættes...

Foto: Mogens Ottosen

16 forslag til styrket idrætsindsats

Danmark skal være verdens bedste land at dyrke idræt i, foreslår DGI's formand, Søren Møller, og den konservative idrætspolitiske ordfører, Jakob Axel Nielsen, i et fælles idrætspolitisk udspil trykt som kronik i Politiken.

De to forfattere foreslår 16 veje til en højere idræts- og motionsdeltagelse som optakt til arbejdet i kulturministerens bebudede breddeidrætsudvalg, der snart ventes nedsat. Med forslagene ønsker Søren Møller og Jakob Axel Nielsen efter eget udsagn at levere inspiration til det kommende udvalgsarbejde og samtidig sætte ambitionsniveauet højt.

På anlægssiden peger forfatterne bl.a. på, at nedslidte idræt anlæg bør moderniseres og opgraderes. Samtidig skal der etableres nye idrætshuse og badeanstalter, hvor fleksibiliteten er i centrum.

Måltrettet børnene skal initiativer som 45 minutters udefrikvarter og obligatoriske lejepatroljer i skolerne, trafiksikre skoleveje og mere idræt i fritidsinstitutionerne være med til at sikre et højt fysisk aktivitetsniveau.

For den brede befolkning peger kroniken på flere cykelstier, en portal, der samler alle motionstilbud, samt skræddersyede tilbud målrettet særlige grupper som overvægtige, ældre og de fysisk inaktive.

Endelig skal den frivillige idræt styrkes gennem kompetenceudvikling, højere fradrag for frivillige ledere og hjælp til administrationen. Samtidig skal Kulturministeriet afsætte 65 millioner kroner om året til nye partnerskaber mellem foreningslivet og kommunerne.

Forsøg med web-tv

Download af 59.000 nyhedsklip og 8.500 timers sening af streamede live-kampe blev resultatet, da medieanalytikeren Martin Hedal med kort varsel stod i spidsen for et forsøg med web-tv fra VM i floorball for damer i Frederikshavn i dagene 12.-19. maj.

Dansk Floorball Union var ovenud tilfreds med erfaringerne, som forbundet i samarbejde med Idan delte med repræsentanter for ca. 15 andre specialforbund på et debatmøde om web-tv i Idrættens Hus den 18. juni.

På debatmødet i Idrættens Hus stillede DIF's kommunikationschef, Morten Møhlholm Hansen, en snarlig afklaring af DIF's fremtidige strategi på området i udsigt.

Såvel Idans rapport fra januar om mulighederne i web-tv som Martin Hedals evaluering af forsøget i Frederikshavn kan downloades på idan.dk.

Forsøget med web-tv blev fra dansk side støttet med 75.000 kroner fra Idrættens Medieudvalg, Idrætsfonden Danmark og Frederikshavn Kommune.

Foto: Griszka Niewiadomski

Specielt golfklubber i provinsen oplever flere steder vanskeligheder med at tiltrække medlemmer, og med de mange nye private golfprojekter på vej vil der opstå en skærpet konkurrence, som i høj grad vil presse de mindst attraktive golf tilbud på antal spillere og økonomi.

Tennis sportens deroute fra prestige-sport til den store taber under golf sportens samtidige fremmarch viser, at et sportsligt boom får en ende før eller siden. Hvis – eller når – konkurrencerne begynder at melde

sig på danske golfbaner i de kommende år, vil de latente konflikter mellem private og foreningsmæssige interesser i sporten spidse til. Golf sporten og dens vilkår kan i løbet af få år meget vel udvikle sig til en af de hedeste idrætspolitiske slagmarker herhjemme på grund af de store økonomiske interesser, som i stigende grad præger golf sporten.

Idans statusartikel om dansk golf er udarbejdet af stud.scient.adm. Troels Paulsen og offentliggøres primo august på idan.dk

Idræthistorisk årbog på nettet

Idrættens Analyseinstitut har i samarbejde med Idræthistorisk Forening lagt hovedparten af artiklerne fra Idræthistorisk årbog på nettet.

Af Søren Bang, Idrættens Analyseinstitut

Gymnastikpioneren Paul Petersen, Gunnar 'Nu' Hansens sportsjournalistik og moderne ekstrem sport. Idræthistorisk årbog er kommet vidt omkring, siden de første udgaver udkom i midten af firserne.

Nu når en stor del af årbøgernes cirka 250 artikler og essays et bredere publikum gennem et samarbejde, som Idan og Dansk Idræthistorisk Forening – Krop og Kultur har indgået om at digitalisere alle årbøger fra 1985-2004 og lægge artiklerne i Idan.dk's vidensbank.

Her har Idræthistorisk årbog således fået sine egne undersider, hvor de enkelte bøger med tilhørende artikeloversigter kan findes. Og vigtigere: Artiklerne kan, i takt med at vi får forfatterens tilladelse, downloades i scannet form. For nærværende gælder det allerede flertallet af artiklerne. Desuden kan man foretage søgninger.

En af ambitionerne er selvfølgelig, at kendskabet og tilgængeligheden til årbøgernes mange artikler bliver øget. Samtidig er det tanken at stimulere interessen for den trykte udgave af Idræthistorisk årbog. Det er grunden til, at kun årgange frem til 2004 indtil videre er lagt på nettet. Dermed undgår vi at udsætte den trykte

udgave for unødigt konkurrence.

Endelig er digitaliseringsprojektet et formidlingseksperiment, der i øvrigt kun har ladet sig gøre med støtte fra Kulturministeriets Udvalg for Idrætsforskning plus stor velvilje fra Syddansk Universitetsforlag og de forfattere, der har givet tilladelse til, at deres bidrag til årbøgerne bliver tilgængelige på nettet.

Årbøgerne kan findes i Idan.dk's vidensbank. Klik i venstremenuen. Læs også kommentaren på side 8 i dette nyhedsbrev og anmeldelsen af den seneste årbog på side 9.

Unge er mere aktive fysisk

Sundhedsstyrelsen og Kræftens Bekæmpelses årlige undersøgelse af unges livsstil og dagligdag tyder på, at de 16-20-årige er blevet en anelse fysisk mere aktive.

Siden 2000 er andelen af drenge, som er fysisk aktive i mindst seks timer om ugen, steget fra 36,2 til 39,5 procent. Hos pigerne er andelen gået op fra 21,5 til 24,3 procent.

Samtidig er gruppen af unge, som kun er fysisk aktive i højst to timer om ugen faldet. Hos drengene gælder det blot 17,9 procent mod 23,7 procent i 2000, mens det hos pigerne drejer det sig om 24,3 procent mod 32,4 procent for syv år siden.

Generelt peger de fleste indikatorer i positiv retning. Det gælder bl.a. på sundhedsindikatorer som rygning (vandpipe dog undtaget), forbrug af alkohol og anvendelsen af stoffer.

Der er dog en vis usikkerhed forbundet med tallene, som bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt knapt 2.000 unge.

På skygesiden understreger rapporten, at der stadig er en klar social slagside i de unges livsstil, ligesom pigerne under ét fortsat er markant mindre fysisk aktive end drengene.

Øget polarisering i topfodbold

Både på europæisk og nationalt plan ser den økonomiske polarisering af professionel fodbold ud til at fortsætte.

Med en omsætning på 22 milliarder kroner i sæsonen 2005-2006 er den bedste engelske fodboldrække, Premier League, ved at løbe fra resten af Europa, viser revisionsfirmaet Deloitte's årlige rapport om professionel fodbold.

Premier Leagues omsætning er 6,5 milliarder kroner højere end nr. to på listen, den italienske Serie A, der for blot fem-ti årsiden lå på niveau med Premier League. Deloitte forventer, at en ny tv-aftale øger omsætningen i Premier League til 27,5 milliarder kr. i den kommende sæson.

Nyt marketingselskab for idrætten

DIF og Team Danmark har lanceret det længe bebudede fælles marketingselskab under navnet Sport One Danmark.

Selskabet får fra dag ét ansvar for sponsor- og markedsføringsarbejdet i tilknytning til Team Danmark, den danske OL-deltagelse, DIF, Dansk Håndbold Forbund, Danmarks Badminton Forbund, Danmarks Ishockey Union og Dansk Volleyball Forbund/beachvolley. Dertil kommer mulige nye forretningsområder, som selskabet netop nu forhandler om.

I spidsen for Sport One Danmark står den tidligere koncerndirektør i Nykredit og Nordea, Thorleif Krarup, mens Team Danmarks hidtidige marketingchef, Steen Fladberg, bliver direktør.

Fitness presser foreninger

De kommercielle centre forventer markant flere fitness-kunder i de kommende år. Det viste debatten, da Idan præsenterede sin nye bog om den kommercielle fitness-sektors historie.

Af Søren Bang, Idrættens Analyseinstitut

Fitness-sektoren er vokset kraftigt, men intet tyder på, at der er tale om en boble

Det var et af budskaberne, da Idrættens Analyseinstitut den 13. juni inviterede Rasmus Ingerslev, direktør i fitnesskæden fitness dk, og DGI's formand, Søren Møller, til debat om fitness-sektorens udvikling.

"Vi kan sagtens fordoble antallet af kunder og medlemmer i branchen, hvis man politisk får øjnene op for, at den både kan løse sundhedsproblemer og skabe uforpligtende fællesskaber," sagde Rasmus Ingerslev.

Anledningen til debatten var udgivelsen af Idans nye bog om fitness-sektorens historie (se boksen). I sit oplæg pegede forfatteren Kasper Lund Kirkegaard på, at den danske fitness-sektor stadig står svagere end i lande som Sverige, Norge og Holland. Desuden er usædvanligt mange danske centre organiseret i foreningsregi.

Konkurrenceforvridende?

Netop det forhold blev kommenteret af Rasmus Ingerslev, der opfatter den offentlige støtte til de foreningsdrevne centre som konkurrenceforvridende.

"Jeg kan ikke se, at der er mere folkeoplysende aktivitet i foreninger, som tilbyder fitness, end i private centre. Derfor kunne man overveje, om den enkelte ikke burde have et frit valg til selv at bestemme, om man vil bruge det offentlige tilskud i en forening eller i et kommercielt center," sagde Rasmus Ingerslev.

Men Søren Møller accepterede ikke præmissen om urimelig konkurrence. Foreningerne drives ikke med profit for øje. Desuden kan de kommercielt inspirerede foreningstilbud sluse folk over i foreningerne og nå ud til en bredere kreds.

"Vi er leverandører til hele det danske folk. Vi har haft succes i Bramming, Borup og Vrå, hvor ingen vil lave kommercielle centre." argumenterede han.

Mulighed for samarbejde

Netop konkurrenceforholdet mellem foreningerne og nye former for kommerciel købedræt er et vigtigt tema i Kasper Lunds Kirkegaards bog, som bl.a. peger på, at de

Søren Møller (tv) og Rasmus Ingerslev ved præsentationen af 'Fra muskelmasse til massebevægelse'.

kommercielle udbydere ofte er bedre til at imødekomme kundernes behov.

Man skal dog passe på ikke at depone konservatismen hos foreningerne, advarede idrætsforskeren Bjarne Ibsen, der nævnte de private danseskoler som et felt, hvor foreningerne har vundet terræn.

Foreninger og kommercielle centre kan måske endda lære af hinanden.

Søren Møller pegede blandt andet på motionsdoping og sygelig afhængighed af træning som områder, hvor foreninger og kommercielle centre kan gøre fælles front, mens Rasmus Ingerslev erklærede sig parat til diskutere muligheden for at udvikle nye former for samarbejde mellem de to sektorer.

To fitnessudgivelser fra Idan

Idrættens Analyseinstitut har netop lanceret to udgivelser om den danske fitness-sektor.

Bogen 'Fra muskelmasse til massebevægelse' af Kasper Lund Kirkegaard beskriver den kommercielle fitness-sektors historie og rødder. Læs også anmeldelsen på side 8.

Desuden er Idan aktuell med rapporten 'Overblik over danske fitness-sektor', der på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse sætter tal på hele sektoren. Læs mere på Idan.dk.

Begge udgivelser koster 250 kr. plus forsendelse og kan rekvireres ved at sende en mail til idan@idan.dk.

 RUNDT OM IDAN**Ferielukket**

Idrættens Analyseinstitut holder ferielukket i ugerne 27 og 28. Presserende henvendelser kan i ferieperioden ske til direktør Henrik H. Brandt på tlf. 2921 0972.

Nyt projekt: Sundhed for millioner

Idan iværksætter med støtte fra Tryk-Fonden et projekt om fitness-sektorens sundhedspolitiske potentiale. Projektet skal undersøge samarbejdsrelationer mellem fitness-sektoren og de nye kommuner. Allerede i dag har en række af de større kommuner et mere eller mindre formelt samarbejde med private fitnesscentre om løsningen af en række sundhedsproblematikker. Alligevel er der en kløft mellem den etablerede sundhedssektor og den kommercielt dominerede fitness-sektor.

I projektet indgår bl.a. en brugerundersøgelse blandt de kommercielle danske fitness-centres kunder og en række kvalitative analyser af eksempler på eksisterende, formaliserede, sundhedsrelaterede samarbejder mellem kommercielle fitnesscentre og kommuner.

Projektet afsluttes i 2009 med afholdelse af et debatskabende seminar om den kommercielle fitness-sektors sundhedspolitiske rolle i et kommunalt perspektiv.

Børneulykker i Danmark

Beskrivelse af ulykkers forekomst blandt børn i alderen 0-14 år. Rapporten omfatter også idrætsrelaterede skader og ulykker.

Birthe Frimodt-Møller, Pia Haudrup Christensen, Hanne Møller, Lene Terp Nielsen, Bjarne Laursen, Statens Institut for Folkesundhed, september 2006.

Forebyggelse af overvægt blandt børn og unge - oplæg til strategi

Strategioplæg og præsentation af de faktorer på kost- og motionsområdet, der har indflydelse på børn og unges overvægt.

Karsten Froberg, Lotte Holm, Svend Aage Madsen, Bjørn Holstein, Berit L. Heitmann, Flemming Dela, Bjørn Richelsen, Christian Mølgaard - Motions- og Ernæringsrådet, 2007.

Fysisk inaktivitet - konsekvenser og sammenhænge

Overblik over de sundhedsmæssige konsekvenser af fysisk inaktivitet samt forslag til forebyggelse af inaktivitet.

Bente Kiens, Nina Beyer, Laila Susanne Ottesen, Kristian Overgaard, Søren Brage, Lars Hyldstrup, Lis Puggaard, Bente Klarlund Pedersen, Motions- og Ernæringsrådet, juni 2007.

Idrættens største arenaer fylder sjældent sig selv

Foto: Ulrik Almlund

Den olympiske cykelarena i Athen, der modsat anlæggene i Sydney og Ballerup kun benyttes sjældent.

Danske byer nærmest kappes om at opføre store multiarenaer med plads til 8.000-20.000 tilskuere. Idan har for Lokale- og Anlægsfonden set på anvendelsen af store opvisningsanlæg i Athen, Sydney og Danmark.

Af analytiker Ulrik Almlund, Idan

Det popper op med mere eller mindre seriøse planer om at bygge meget store opvisningsarenaer rundt omkring i landets kommuner. Netop nu diskuterer Århus f.eks. placeringen af en hal med plads til 20.000 tilskuere. Samtidig drømmer andre stadig om, at Danmarks kan blive vært for den ultimative idrætsfest: de olympiske lege.

Lysten til at satse er stor og begrundes ofte med en frygt for at blive 'hægtet af udviklingen i fremtidens oplevelsesøkonomi'. Hvad de nye storanlæg rent faktisk skal indeholde, fylder mindre i debatten.

Idrættens Analyseinstitut har for Lokale- og Anlægsfonden set på erfaringerne med anvendelsen af store idrætsanlæg gennem studieture til fire af de største eksisterende danske arenabyggerier samt til værtsbyerne for de seneste olympiske sommerlege, Athen og Sydney. Erfaringer, som vi beskriver i bogen 'Idrættens største arenaer – fra OL til hverdag'.

Der er selvfølgelig forskel på idrætsanlæg i olympisk størrelse og de noget min-

dre arenabyggerier i Danmark, vi trækker paralleller til. Byggeriernes baggrund og formål er også meget forskellige. Alligevel er det muligt at pege på en række fælles-træk ved store arenabyggerier.

Kræver økonomisk pondus

Hallernes drift kan sjældent finansiere anlægssummen, og derfor opføres de fleste store arenaer helt eller delvist for offentlige midler. Samtidig er det en kendsgerning, at mange af de store idrætsanlæg har oplevet perioder med stor usikkerhed om anvendelsen, ejerskabsforholdene og økonomien.

Det gælder lige fra de helt store udenlandske anlæg, der er opført i forbindelse med de olympiske lege i Athen og Sydney, til de noget mindre anlæg, der indtil videre er bygget i Danmark. Anlæggenes blotte størrelse – og de summer, der investeres i dem – gør dem følsomme over for uforudsete begivenheder.

Både i Sydney og Athen og Danmark viser de foreløbige erfaringer desuden, at det kræver langtidsplanlægning at finde en

fortsættes...

Unge livsstil og dagligdag 2006

Sundhedsstyrelsen og Kræftens Bekæmpelses kortlægning af unges livsstil, herunder motionsvaner, rygning mv.

Gert Allan Nielsen, Thilde Reinländer, Sundhedsstyrelsen og Kræftens Bekæmpelse, juni 2007.

Græsset skal betrædes

En folkesundhedsvidenskabelig undersøgelse af bynære parker og grønne områders betydning for fysisk aktivitet

Mette Toftager, Mette Enevold Christensen, universitetsspeciale, Institut for Folkesundhedsvidenskab, maj 2007

Hent rapporter og analyser i vidensbanken på www.idan.dk.

>> KALENDEREN

Verdenskongres i København

31. juli og 5. august 2007: København er vært for den internationale kongres 'Sport in a global world: Past, Present and Future', der samler mere 300 idrættshistorikere og idrætssociologer fra over 40 lande.

Kongressen sætter fokus på den historiske udvikling af sport som globalt fænomen og på forbindelserne mellem sport, ideologiske forestillinger og politik. Desuden vil kongressen se nærmere på sportens indflydelse på befolkninger, geografiske områder og kulturer. Blandt de markante oplægsholdere er professor Anthony Giddens.

Konferencen afvikles i Københavns Universitets historiske bygninger ved Frue Plads. Institut for Idræt ved universitetet er drivende kraft bag kongresafviklingen, som sker i samarbejde med det internationale selskab for idrættshistorikere, ISHPES, og den internationale forening af idrætssociologer, ISSA.

Læs mere på Institut for Idræts hjemmeside: www.ifi.ku.dk.

Doping og folkesundhed

15.-16. august 2007: Aarhus Universitet er i midten af august vært for den anden internationale dopingkonference under The International Network of Humanistic Doping Research. Netværket har som ambition at inddrage bredere og mere kritiske samfundsvinkler på dopingfænomenet, end det ofte er tilfældet.

På konferencen vil bl.a. motionsdoping og helt nye dopingsmetoders betydning for folkesundheden komme til debat. For oplæggene står både danske og udenlandske forskere, heriblandt kendte stemmer i dopingdebatten som Verner Møller og Jens Evald fra Danmark samt John Hoberman og Alessandro Donati fra henholdsvis USA og Italien.

Læs mere om konferencen på www.doping.au.dk.

Det olympiske svømmeanlæg i Sydney er et eksempel på, hvordan den brede idræt kan indtænkes i en eliteidrætsfacilitet. Et vandland er placeret i den ene ende af anlægget, som trækker cirka 115.000 besøgende om måneden.

varig udnyttelse af de store idrætsfaciliteter efter OL. Sydney Superdome – en multihal til 20.000 tilskuere, der blev opført til OL i 2000 for hovedsageligt private midler – måtte igennem et økonomisk sammenbrud og en fyring af driftsherren. I dag foregår kun enkelte sportsbegivenheder i hallen mellem koncerter og konferencer.

I Danmark viser erfaringerne fra bl.a. Farum, at uden en langsigtet og holdbar strategi er det svært at udnytte de fysiske rammer efter den oprindelige hensigt.

Farum fyldte arenaen med begivenheder og topsport, så længe kommunen brugte penge på at tiltrække begivenhederne, men efter borgmester Peter Brixtoftes fald og den efterfølgende økonomiske opbremsning har Farums opvisningshal først og fremmest været en helt almindelig, om end forvokset sportshal for breddeidrætten. Skal der trækkes attraktive begivenheder til, kræver det offentlige tilskud til mange arrangementer samt følgeudgifter til en lokal struktur med fokus på at hverve og gennemføre kongresser samt events inden for idræts- og kulturområdet.

Multifunktionalitet og kreative løsninger

I forhold til indretningen og driften af store anlæg tyder meget på, at de mest succesrige projekter er dem, hvor alle potentielle brugerinteresser og ekspertiser – ikke kun topidrættens – er konsulteret på forhånd. Faktisk er der flere eksempler på, at man gennem god planlægning og kreative løsninger kan bygge store opvisningsanlæg, der kan udgøre gode og langtidsholdbare rammer for eliteidræt og samtidig være attraktive for den bredere idræt samt koncert- og conferencearrangører.

I Sydney sikrede brugen af både midlertidige og mobile tribuner f.eks., at det

olympiske stadion efter OL ikke fik en uhåndterlig overkapacitet, ligesom man kan afvikle kampe i cricket og australsk fodbold på ovale baner. På cykelbanerne i Sydney og Ballerup bliver inderkredsen brugt til andre idrætsaktiviteter, mens det olympiske svømmeanlæg i Sydney både anvendes til traditionelle svømmemesterskaber og fungerer som et stort vandland med 115.000 gæster om måneden. Til sammenligning ligger Athens olympiske svømmestadion næsten øde hen.

At bygge en stor multihal er en dobbelt satsning. Der skal både investeres i at opføre selve anlægget og i at skabe indholdet. Begge dele kræver planlægning og kreativitet, hvis hallerne skal bidrage til idræts- og kulturlivet snarere end at dræne de offentlige kasser.

Idrættens største arenaer

Idrættens Analyseinstitut har skrevet bogen 'Idrættens største arenaer – fra OL til hverdag', der udkommer i Lokale og Anlægsfondens skriferække. Bogen, der kan rekvireres på www.loa-fonden.dk, gennemgår anvendelsen af nogle af de store opvisningsbygninger opført i forbindelse med OL i Sydney og Athen samt i Danmark.

Moralske dilemmaer

Sportens væsen og værdier - eller mangel på samme - er til debat i Ask Vest Christiansen og Verner Møllers bog 'Mål, medicin og moral'.

Centralt i bogen står 19 anonymiserede interviews med danske og udenlandske eliteudøvere, der forholder sig til dopingspørgsmålet, herunder deres egne oplevelser med forbudte stoffer.

Bogen konkluderer, at det snarere er omverdenens fordømmelse af doping end truslen om karantæner, der afholder udøverne fra at benytte sig af doping. Omvendt er der intet, som tyder på, at udøverne ønsker dopingreglerne afskaffet. Nogle mener dog, at de meget omfattende kontrolforanstaltninger efterhånden er gået over gevind.

Ud over dopingspørgsmålet bliver begreber som fair play og sundhed undersøgt kritisk i bogen, som udkommer fredag den 29. juni.

Søren Bang

Mål, medicin og moral

Ask Vest Christiansen og Verner Møller

Syddansk Universitetsforlag

172 sider, illustreret

Pris: 188,00 kr.

Supporterkultur og kommercialisering

Arve Hjelseths doktorafhandling om norske fodboldsupportere, 'Mellom børs, katedral og karneval', er et omfattende værk med stor spændvidde, gode kritiske diskussioner og fornyende teoretisk udvikling. Det er formentlig et af de største sammenhængene arbejder om supporterkultur i norden.

Afhandlingens resultater peger på, at fodbold på trods af den stigende grad af kommercialisering, der som udgangspunkt placerer sporten som en central del af populærkulturen, ikke bare kan siges at være ren underholdning. For de mest passionerede fodboldsupportere er det alvor i den sådan grad, at de ikke stilsigende finder sig i at blive objekter i en massepopulistisk bevægelse.

Modstand mod og forhandlinger om kommercialiseringens konsekvenser giver

Tv-stationer spilder penge på sportsrettigheder

Det er spild af ressourcer, når public service-stationer som DR ofrer formuer på dyre sportsrettigheder, mener den norske økonom Harry Arne Solberg, der i en større artikel kritiserer tv-stationernes strategi.

Af Søren Bang, Idrættens Analyseinstitut

Danmarks Radio har mødt skarp kritik for sin nedprioritering af sporten, herunder OL-dækningen, som led i institutionens omfattende besparelser. Men i virkeligheden er der gode argumenter for at lade de kommercielle tv-stationer varetage dækningen af de dyreste sportsbegivenheder, så længe man gennem en regulering sikrer, at borgerne stadig har fri adgang til at se de største begivenheder på tv.

Bag synspunktet står den norske økonom Harry Arne Solberg, der i en kommende udgave af tidsskriftet 'Journal of Media Economics' kritiserer de europæiske public service-stationer for ukritisk at deltage i kapløbet om sportsrettigheder, selv om priserne på de mest populære idrætsgrene anført af fodbold er eksploderet siden liberaliseringen af tv-markedet i 1980'erne.

Velfærdsøkonomiske argumenter

Harry Arne Solberg tager udgangspunkt i velfærdsøkonomisk teori, som argumenterer for, at offentlige velfærdsinvesteringer typisk skal kompensere for, at det frie marked hverken fungerer optimalt eller formår at tjene alle samfundsinteresser.

Det sidste forhold berører i høj grad public service-tv, der har forpligtelser over for målgrupper, som ikke er kommercielt interessante, samtidig med at man skal hæve samfundets generelle dannelsesniveau gennem visning af kvalitetsprogrammer. Men efter Solbergs mening kan man fint overlade de dyreste transmissioner til de kommercielle udbydere uden at gå på kompromis med seerne eller samfundets interesser.

For det første er der ikke væsentlige kvalitetsforskelle i måden, som kommercielle og ikke-kommercielle tv-stationer laver sportstransmissioner på, hvilket man ikke kan sige om f.eks. nyheder. For det andet kan man politisk kræve, at de største sportsbegivenheder fortsat er frit tilgængelige for seerne. EU tillader således medlemslandene at udforme særlige lister på begivenheder, alle skal have fri adgang til

Foto: Gisela Royo

Især prisen på tv-rettigheder til topfodbold som her i Barcelona er steget voldsomt i de seneste år.

at følge på tv. En mulighed, en række lande allerede benytter sig af, dog ikke Danmark.

Australien satser anderledes

Ifølge Harry Arne Solberg er Australien et eksempel på et land, der med held har satset på en kontrolleret liberalisering af sportsdækningen. De dyre rettigheder har her længe ligget på kommercielle stationer, uden at seerne har oplevet en ringere sportsdækning. Samtidig har det australske public service-fjernsyn kunnet dække mindre idrætsbegivenheder og frigøre ressourcer til den øvrige programvirksomhed.

Og det er netop pointen. Mens kommercielle stationer kan finansiere udgiften til dyre transmissioner gennem øget reklamesalg mv., kan de ikke-kommercielle public service-stationer kun hente pengene ét sted: Fra den øvrige virksomhed. Derfor er det snarere public service-stationernes egne interesser og prestige end hensynet til seerne, der får dem til fortsat at satse på de største sportsbegivenheder.

Læs artiklen 'Sport broadcasting – is it a job for public service broadcasters?' på Idan.dk. Artiklen trykkes i 'Journal of Media Economics Vol. 20, no. 4'. Harry Arne Solberg er desuden sammen med Chris Gratton aktuell med bogen 'The Economics of Sports Broadcasting' fra forlaget Routledge.

derimod supporterne magt, da deres adfærd i sig selv er en del af fodboldoplevelsen. Det sætter grænser for, hvad klubberne kan gøre, når de søger at optimere indtægtsgrundlaget ved at appellere til nye kundegrupper gennem populariserings-tiltag som børneunderholdning, musiske indslag eller klovneri i pausen. Supporterne finder sig ganske enkelt ikke i det. Som det lidt klichéagtig formuleres: Fodbold er ikke blot et spørgsmål om liv og død, det er meget vigtigere end det.

Teoretisk og metodisk er afhandlingen ikke uden knaster, men dette overskygger ikke, at den er yderst godt skrevet og – trods sit omfang og mængden af gennemgået og analyseret litteratur og empiri – relativt let tilgængelig. Det er samtidig også utvivlsomt, at den frembringer ny viden, hvad angår supporterforskning, og derfor kan anbefales til forskere og studerende med interesse for supporterkultur.

Rasmus K. Storm

Mellom børs, katedral og karneval. Norske supporteres forhandlinger om kommercialiseringen av fotball

Arve Hjelseth

University of Bergen 2006

432 sider

Kan frit downloades som e-bog på:

<https://bora.uib.no/handle/1956/2019>

Fra muskelmasse til massebevægelse

Fitness er blevet mange danskeres foretrukne motionsaktivitet og har som sådan udviklet sig fra bodybuilding til breddeidræt, fra blær over business til foreningstilbud. Den historie er bare aldrig blevet fortalt.

Den opgave har Idrættens Analyseinstitut, Idan, nu påtaget sig i form af Kasper Lund Kirkegaards digre værk 'Fra muskelmasse til massebevægelse', der tegner sig for landets første gennemgang af fitnesssektorens historie og karakteristika. Væsentligst er kortlægningen af den kommercielle fitness-sektor med aktuelt 380.000 medlemmer, men også DGI's satsning på foreningsbaserede træningscentre får et par alvorlige ord med på vejen.

Set med Kasper Lund Kirkegaards øjne risikerer foreningerne med deres satsning at efterligne de kommercielle træningscentre så meget, at de vil gøre medlem-

Mere end idrætshistorie

Kommentar: Idrætshistorien kan perspektivere nutidens begivenheder, skriver Morten Mortensen fra Dansk Idræts Historisk Forening, som sammen med Idan nu offentliggør foreningens årbog på nettet.

Af Morten Mortensen, museumsinspektør og bestyrelsesmedlem i Dansk Idræts Historisk Forening - Krop og Kultur

'Idræts Historisk årbog', som årbøgerne fra idræts Historisk forening hedder, er faktisk ikke et helt dækkende navn, i hvert fald ikke hvad indholdet angår. I virkeligheden rummer disse udgivelser meget mere end idræts Historie.

I den seneste årbog fra 2007, hvor temaet er idræt, nation og politik, handler hovedvægten af artiklerne således om nutiden, og de kommer langt omkring geografisk og emnemæssigt, fra den grønlandske kropskultur over idræts politik til Slagelse Dreamteam. Og sådan har det også været i de øvrige årbøger, som er udkommet siden 1985.

Men selv om foreningen bag årbøgerne i overensstemmelse hermed hedder 'Dansk Idræts Historisk Forening – Krop og Kultur', har hovedindtrykket nok været, at det mest handler om idræts Historie. Det synes vi – bestyrelsen i foreningen – er en skam, da årsskriftet og foreningen har meget mere at byde på inden for den humanistiske idrætsforskning.

Det eneste samlingspunkt

Faktisk er Idræts Historisk Forening – Krop og Kultur det eneste faglige mødested i Danmark for folk med interesse i humanistisk idrætsforskning. Derfor arbejder foreningen på at gøre foreningen bredere fagligt, og på at få udbredt kendskabet til foreningens virke, herunder ikke mindst årsskrifterne, til en bredere kreds.

Første skridt er allerede taget med den netop oprettede artikelbase på Idans hjemmeside (se også side 3). Her kan interesserede søge i den righoldige mængde af kulturanalytiske, historiske og samfundsvidenskabelige artikler, der gennem de sidste 22 år er blevet publiceret i idræts Historisk Årbog – og langt de fleste af disse artikler

kan tilmed downloades.

Næste skridt bliver at få inddraget flere forskellige humanistiske fagområder i foreningens arbejde, og der er i denne sammenhæng på tale at ændre foreningens navn til noget, som dækker hele det humanistiske idrætsfelt.

Idræts Historien perspektiverer

Nu skal det ikke forstås sådan, at idræts Historien er på vej ud, tværtimod har den idræts Historiske forskning meget at tilbyde og tilføre den aktuelle idrætsdebat.

Ud over at give viden om idrættens historiske rødder kan idræts Historien være med til at perspektivere mange af de problemstillinger, som præger dagens idrætsliv. For eksempel den verserede debat om vold ved idrætsarrangementer udløst af den sidste 'skandalekamp' mellem Danmark og Sverige i Parken.

Her kan den idræts Historiske forskning henvise til tidligere tiders tilfælde af voldelige episoder ved idrætsarrangementer, og måske ligefrem dokumentere, at der er tale om et fænomen, som var hyppigere tidligere. På et tidspunkt mellem 1884 og 1899 forbød borgerrepræsentationen i København brydestævner i byen, fordi et brydearrangement i 1884 var endt i et kæmpe slagsmål med stor deltagelse af tilskuerne.

På samme måde kan problematikken om doping i cykelsporten vel bedst forstås, hvis man inddrager de historiske traditioner og den kultur, der har præget cykelsporten de sidste over 100 år. Eller for eksempel den lukkethed, som stadigvæk præger flere af de store idrætsorganisationer, hvor det for alt i verden gælder om at holde uoverensstemmelser og fejlpositioner inden for hjemmets fire vægge. Her kan en historisk analyse af idrættens autonomi sætte perspektiv på debatten.

Der er ingen tvivl om, at den humanistiske idrætsforskning har meget at byde på, og derfor ligger der en stor og vigtig opgave i at formidle denne guldgrube af viden ud til den store offentlighed. Vi håber, at foreningen fremover vil blive et mødested og forum for alle de mennesker, der er engageret i humanistisk idrætsforskning.

Find kontaktoplysninger på www.idan.dk.

merne til kunder snarere end medlemmer i et fællesskab.

Bogens fokus er dog langt overvejende på den kommercielle, private fitness-sektors udvikling og indhold.

Tre temaopdelte kapitler tager læseren med på en lang, men også underholdende rejse gennem fitnessindustriens historiske rødder, den danske fitness-sektors historie og kommerciel fitness i en forbrugerkultur.

Første kapitel bevæger sig fra kropsidealerne i oldtidens Grækenland op mod de seneste 130 års fascination af den smukke krop, sundhed og æstetik. Andet kapitel går tæt på fremkomsten og udviklingen af den danske fitness-sektor via en række interviews med de personer, der bragte træningsformen til landet i slutningen af 1950'erne. Tredje kapitel går i en idræts-politisk debatterende form tæt på dagens fitnesskultur, der spiller en central rolle i danskerne idræts- og fritidsvaner.

Kasper Lund Kirkegaard har alt i alt skrevet en veldokumenteret, underholdende og debatskabende bog, der blot mangler at skildre dopingmisbrugets rolle i den danske fitnessverden.

Steen Bille

Ovenstående er et uddrag af journalist Steen Billes anmeldelse i seneste nummer af Ud-spil. Læs hele anmeldelsen på www.dgi.dk.

Fra muskelmasse til massebevægelse - indblik i den kommercielle fitness-sektors historie

Kasper Lund Kirkegaard

Idrættens Analyseinstitut

172 sider, illustreret

Pris: 250 kr.

Udgivet af Idan,
Idrættens Analyseinstitut

Nummer 13 - 27. juni 2007

Kanonbådsvej 12A
1437 København K
Telefon: 3266 1030
Fax: 3266 1039
E-mail: idan@idan.dk

Hjemmeside: www.idan.dk

Redaktion:
Søren Bang, journalist
soeren.bang@idan.dk

Henrik Brandt, direktør (ansv.)
henrik.brandt@idan.dk

Redaktionen er afsluttet den
26. juni 2007.

Når idrætten bliver en sag for hele nationen

Anmeldelse: Idrætshistorisk årbog 2007 kommer vidt omkring med sine artikler om, hvordan idrætten ofte bliver flettet sammen med nationale og politiske dagsordener.

'Idræt, nation og politik - nordiske komparationer' er undertitlen på den nye årbog fra Dansk Idrætshistorisk Forening. Som antydnet bevæger 2007-udgaven sig uden for landets grænser, men frem for alt udfordrer den læseren med et mangfoldigt emnevalg, der strækker sig over fodbold og national identitet, idrætspolitik i regionalt og internationalt perspektiv, perspektiver på Grønlands idræts- og legekultur samt to håndboldrelaterede artikler.

Der er i alle tilfælde tale om velskrevne, veldokumenterede og interessante artikler, som dog er opbygget omkring en noget traditionel skabelon, hvor man som læser ofte kæmper sig igennem flere siders introduktion og metodebeskrivelse, før de spændende emner åbnes op.

De mange samtidige temaer gør en anmeldelse af årbogen vanskelig, men blandt de mest velskrevne og underholdende bidrag finder man Per Jørgensens artikel, 'Danskhed og sport - Danmark i OL-fodboldturneringen 1908 - 1960.'

Under den lidt misvisende titel gemmer der sig en yderst interessant gennemgang af dagbladet Politikens fodboldrelaterede artikler fra OL-turneringerne i perioden 1908 - 1960. Der gives eksempler på den særlige iscenesættelse af de danske boldbedrifter, der uanset resultat, altid bliver skildret positivt. I Politikens journalistiske linje blev boldbedrifterne iscenesat som udtryk for 'en ægte amatørånd', og danskerne var, bliver det oplyst, et altid

fair spillende hold, mens 'de andre' gjorde danskerne til 'invalidere'. Når nederlag var en kendsgerning blev danskernes evne til altid at 'følge spillets regler' ofte brugt som forklaring herpå, da denne reelle indstilling kunne være en hæmsko for resultater. Andre holds beskidte metoder gjorde således kampene ulige fra starten, hvorfor det også var værd at overveje lignende metoder fra dansk side. Artiklen giver på fin vis stof til eftertanke omkring en naiv journalistisk håndtering af fodboldstoffet, som vi også genfinder i dag.

Fodboldkamp som politisk stunt

En anden af bogens velskrevne artikler omhandler den i medierne meget omtalte uofficielle fodboldkamp mellem Tibet og Grønland, som fandt sted i 2001 på Vanløse Stadion. Også denne artikel, der er skrevet af Rune Ryelund Mortensen, dokumenterer på fornem vis, hvorledes fodboldkampen bevidst blev brugt som instrument i forsøget på at gøre omverdenen opmærksom på specifikke (idræts)politiske problemstillinger. Således var kampen omgærdet af en stor interesse fra medier og officielle myndigheder. På denne måde blev sport og politik en del af det samme projekt og dermed umulige at skille fra hinanden.

Bogens emnemæssige kompleksitet gør den til en noget u håndgribelig størrelse. Det giver i øvrigt anledning til at overveje, om man kunne udgive årbogen som led i et dansk idrætsrelateret tidsskrift. Her kunne denne årbogs spændende emner i sig selv udgøre flere temanumre. Med et sådant tidsskrift ville bidragydernes velskrevne artikler sandsynligvis også nå ud til en bredere læserskare.

Kasper Lund Kirkegaard

Idrætshistorisk årbog 2007

Idræt, nation og politik - nordiske komparationer

Sine Agergaard, Anne Lykke Poulsen og Solveig Skovmose Vinther (red.)

Syddansk Universitetsforlag

197 sider, illustreret

Pris: 198 kr.